

Amicus Curiae

Cauza 481/16

Cu privire la presupusa discriminare pe criteriu de opinie în acces la instituție școlară

Pentru examinarea cazului 481/16, este important a clarifica mai întâi ce reprezintă vaccinele și care este rostul lor. Vaccinurile sînt produse medicale conținînd un organism omorît sau slăbit și care sînt introduse în organism prin injecții, pe cale orală sau prin aerosoli pentru a conferi rezistență la bolile provocate de organisme introduse. În urma vaccinării, persoana vaccinată dobîndește imunitate la bolile respective. În comunitatea medicală există un consens universal în privința necesității vaccinării și eficienței vaccinurilor de toate tipurile. Vaccinurile reprezintă cel mai eficient mod de a preîntîmpina boli grave, unele dintre ele cu posibil effect letal. Datorită vaccinării în masă a copiilor au fost eradicate în totalitate în Republica Moldova boli precum poliomielita care deformează scheletul omului și duce la dizabilitate severă. Această boală se mai întîlnește doar în țări în curs de dezvoltare și cu sistem medical precar.

Vaccinurile nu sînt tratamente. Ele nu tratează o maladie existentă, ci previn apariția unor maladii.

Pentru a fi eficiente, cît mai multe persoane, de preferință toate persoanele trebuie vaccinate. Oamenii sînt genetic și fenotipic diferiți. De aceea, vaccinurile ar putea fi mai puțin eficiente în protejarea unor persoane. Dar pentru că celelalte persoane din comunitate sînt vaccinate, germenii sau virușii care provoacă maladia nu se pot dezvolta în organismul persoanelor care au imunitate și maladia nu se dezvoltă în comunitate și nu poate fi transmisă de la persoană la persoană, ceea ce conferă protecție persoanelor care, din cauza particularităților genetice și fenotipice, nu au dezvoltat imunitate la maladie, deși au fost vaccinate. În același fel sînt parțial protejate și persoanele care nu au fost vaccinate. Protecția acestora din urmă este parțială, pentru că germenii și virușii maladiilor nu pot fi eradicați complete din toate mediile, iar circulația persoanelor transportă germenii și virușii dintr-o zonă în alta. Acest fapt s-a amplificat în ultima vreme datorită globalizării care face posibil călătoriile în diferite colțuri ale lumii, ceea ce facilitează transfer spre Republica Moldova a germenilor și virușilor din zone cu sisteme precare de ocrotire a sănătății.

Vaccinele sînt în general sigure. Efectele secundare sînt de regulă minime și ușor tolerabile. Doar unele persoane dezvoltă efecte secundare mai serioase care pot necesita asistență medicală. Efectele secundare letale sînt foarte rare. De aceea, vaccinurile sînt recomandate în mod curent de către medici.

Părinții copilului minor au libertatea de a avea orice opinii doresc ei și pot decide ce tratamente pot fi aplicate copilului lor. Libertatea lor nu este însă absolută. Ea poate fi limitată atunci cînd există motive foarte serioase. Motive foarte serioase sînt, de exemplu, protejarea vieții și sănătății părinților, copilului lor, precum și altor persoane asupra cărora se răsfrîng acțiunile celor dinții. Cazul supus examinării prezintă două situații de pericol pentru viața și sănătatea copilului lor. În primul rînd, refuzînd vaccinarea copilului, părinții pun în pericol viața și sănătatea copilului lor. Chiar dacă copilul este sănătos acum, ea sau el se poate îmbolnăvi mai tîrziu, ceea ce în va pune în pericol

sănătatea sau chiar viața. Momentul îmbolnăvirii nu poate fi prezis, ci doar estimat probabilistic. Faptul că ceilalți copii din comunitate sînt vaccinați conferă protecție de la îmbolnăvire și copilului vizat în acest caz. Această protecție nu este totală. Avînd în vedere că varii germeni și viruși nu pot fi eradicați din mediu, este foarte probabil că copilul se va îmbolnăvi la un moment dat. Ceea ce duce la următoare situație periculoasă creată de refuzul vaccinării. Nefiind vaccinat, este foarte probabil ca copilul lor să se îmbolnăvească și să devină sursă de infecție pentru alți copii sau adulți, cu posibile efecte letale. Datorită particularităților genetice și fenotipice, nu toate persoanele vaccinate dezvoltă imunitate completă la maladiile împotriva cărora au fost vaccinate. Dacă copilul vizat în acest caz va frecventa grădinița și se va îmbolnăvi la un moment dat de o maladie transmisibilă, dar prevenibilă prin vaccinare, ea sau el va deveni sursă de infectare a copiilor, părinților copiilor și educatorilor care au o imunitate incompletă în urma vaccinării. Misiunea grădiniței este să educe copiii și să protejeze demnitatea și sănătatea lor. Avînd în vedere posibilitatea reală ca copilul nevaccinat să devină sursă de infectare și ținînd cont de misiunea grădiniței, administrația instituției preșcolare este justificată să condiționeze admiterea copilului de vaccinarea sa prealabilă. Pericolul pe care copilul nevaccinat îl reprezintă pentru sănătatea și viața copiilor și adulților care sînt la grădiniță reprezintă un motiv serios de a limita libertatea părinților copilului nevaccinat de a cere scutirea copilului lor de vaccinare.

Cererea de vaccinare a copiilor ca și condiție pentru accesul la grădiniță sau școală este o măsură curentă în diferite țări ale lumii, cum ar fi SUA.

Cazul supus examinării prezintă și un conflict dintre libertatea părinților de a respinge anumite tratamente pentru copiii lor și interesul societății. Interesul societății este ca cetățenii ei să fie sănătoși. Condiționarea accesului la grădiniță, sau la alte instituții de educație de administrarea tuturor vaccinurilor necesare medical este un mecanism important prin care societatea se asigură că cetățenii ei vor fi sănătoși, iar cazurile de îmbolnăvire minime. Drept care, grădinița, ca instituție a societății, este în drept să ceară vaccinarea copilului înainte de a-l sau a o admite.

Descrierea cazului nu specifică natura opiniei datorită căreia părinții refuză vaccinarea. Cîteva variante sînt posibile:

a. Opinie religioasă. Opinia religioasă nu este absolută. Ea nu poate fi practică dacă pune în pericol viața și sănătatea persoanelor. Nevaccinarea copilului pune în pericol viața și sănătatea sa și a altora. Drept care, libertatea de a avea acea opinie religioasă poate fi limitată în acest caz.

b. Opinie laică privind un posibil risc legat de vaccinare. Dacă părinții consideră vaccinele administrate în zona lor ca fiind nesigure, după cum s-a scris ocazional în unele surse de informare în masă, dar acceptă vaccinarea ca metodă de prevenire a bolilor, atunci ei trebuie să caute alte posibilități de vaccinare a copilului lor. Ei nu trebuie refuze vaccinarea doar din cauza unor posibile probleme cu un lot anume de vaccin.

c. Opinie întemeiată medical. Este posibil să existe motive medicale pentru a refuza vaccinarea. De exemplu, ar putea exista dovezi clare că o substanță conservant din vaccin poate provoca alergii letale copilului. Și pentru că toate vaccinurile au acea substanță, părinții refuză vaccinarea. Aceasta opinie acceptabilă doar dacă se prezintă dovezi concludente din partea unui organism medical independent și avizat. Se pare că, însă, părinții copilului nu au astfel de dovezi.

Părinții copilului au dreptul la libertatea opiniei care este garantată de Constituția Republicii Moldova și de norme internaționale, cum ar fi Declarația Universală a Drepturilor Omului. Libertatea de opinie nu include și obligația celorlalți de a accepta opinia și acțiunile ce rezultă din ea, dacă acțiunile pun în pericol sănătatea și viața persoanelor. Părinții pot fi liberi să aibă opinia că vaccinarea nu este necesară pentru copilul lor, dar alte persoane și instituții, cum ar fi grădinița, nu sînt obligate să dea curs acelei opinii, dacă ea pune în pericol sănătatea și viața altor copii și adulți.

În concluzie, cazul 481/16 nu este un caz de discriminare pe motiv de opinie.

Dacă părinții urmăresc interesul cel mai bun al copilului lor, recomandarea cea mai potrivită este să facă tot posibilul pentru a vaccina copilul lor.

Opinie prezentată de Viorel Pâslaru, doctor în filosofie, conferențiar la
Department of Philosophy, University of Dayton
300 College Park, Dayton, OH 45469-1546, USA
email: vpaslaru1@udayton.edu
telefon: 001-937-229-2933